

Som helhed viser dette bind – måske lidt på tværs af udgiverens intentioner – at de lundensiske historikere nok er stærkt optaget af den internationale samfundsvidenskabelige diskussion, som de kan deltage kompetent i, men at de bestemt ikke har mistet historikernes traditionelle skepsis overfor teorier og metoder, og at de i høj grad er optaget af fortiden i sig selv og ikke blot den nytteværdi, den måtte kunne tillægges.

Carsten Due-Nielsen

Profiler i nordisk senmiddelalder og renaissance. Festskrift til POUL ENEMARK. Arusia. Historiske skrifter II. Viborg, 1983. 368 sider. Ill. 135 kr.

Festskriftet til universitetslektor, dr.phil. Poul Enemark i anledning af hans 60-års dag er usædvanligt på to områder. For det første giver det med sine talrige bidrag fra elever udtryk for en *lærers* givende virke, og for det andet er det i usædvanlig grad centreret om et bestemt emne. Der er tale om en velovervejede titel: den overvejende del af de 22 afhandlinger ligger i tid i hundredåret mellem 1450 og 1550, og der spores en klar nordisk profil. De fleste forfattere behandler konge og aristokrati og forholdet dem imellem. Man mærker sig i denne forbindelse Kai Hørbys nyvurdering af dokumenterne fra Kalmar 1397 og Erik Ulsigs oversigt over kronens forsøg på at holde på krongodset i 12-1300-tallet. Thelma Jexlev opfordrer i en afhandling om tre adelskvinder fra senmiddelalderen til fordybelse i periodens kvindehistorie. Her er imidlertid også afhandlinger om byer og handel, gods- og landbrugshistorie, samt om litteratur. Troels Dahlerup beretter historien om storkøbmanden Hans Vale og hans fallit. Metodisk interessant, men muligvis diskutabelt, er Peter Hoxcer Jensens forsøg på en applicering af 'centralstedsteorien' på de danske byer i perioden 1536-1660. Skriftet afsluttes med bibliografien over Enemarks forfatterskab, herunder en oversigt over hans lange række af udtømmende artikler skrevet til Kulturhistorisk Leksikon for Nordisk Middelalder. Festskriftet har sin force ved at vise bredden af den aktuelle forskning i senmiddelalderen og Poul Enemarks andel heri.

Bjørn Poulsen

Festskrift til KRISTOF GLAMANN. Redigeret af OLE FELDBÆK OG NIELS THOMSEN. Odense Universitetsforlag, 1983. XXIV, 419 s. Ill. 244 kr.

En kreds af fagfæller og tidligere kolleger fra hele Norden har ønsket at markere prof. Kristof Glamanns 60-årsdag med et festskrift. De godt en snes bidrag fra nordiske økonomiske historikere, som festskriftet indeholder, spænder nødvendigvis vidt og kan ikke samlet gøre krav på nogen anden karakteristik end den, der normalt er festskrifter – som genre betragtet – til del.

Naturligt nok – i betragtning af Glamanns egentlige forskningsindsats – ligger afhandlingernes emnemæssige tyngdepunkt på handelshistorien, og inden for dette felt særligt den merkantile udveksling mellem hinanden fjerntstående kulturkredse, og her ikke mindst dennes mere u håndgribelige aspekter. I så henseende er *Ole Justesens* artikel om mulatkøbmanden Henrich Richter på

Guldkysten i det 19. århundredes første tredjedel karakteristisk for synsvinklen. Den afroeuropæiske mellemhandler og foretager i de danske etableringer på Guldkysten fremtræder ikke blot som en formidler mellem den europæiske og afrikanske kulturkreds, men som en person, hvis kommercielle karriere stod og faldt med tilstedeværelsen af en overgangszone mellem de to kulturer og en balance mellem disses politiske systemer.

Handelens og handelsmagtens forhold til den politiske magt er også temaet i *Ladewig Petersens* artikel om Skandinavien og de europæiske kapitalmarkeder 1550-1650; artiklen fortsætter tidligere studier over kongelige udlån og adelens gældsstiftelse og fremhæver handelskapitalens betydning for etableringen af den enevældige stat. Med mere begrænset og nutidigt perspektiv gennemfører *Ove Hornby* og *Carl-Axel Nilsson* en strigent analyse af den danske tankskibsflådes udvikling, og *Ernst Söderlund* giver en samlet vurdering af forretningsbankernes betydning for den svenske økonomiske udvikling fra 1850-1930. – I sit bidrag har *Hans Chr. Johansen* søgt at vurdere Østersøområdet forsyning med amerikanske varer i det 18. århundrede, mens et større, kontinentalt perspektiv ligger bag *Artur Attmans* opgørelse over ædelmetallernes rolle i verdenshandelen mellem vest og øst fra år 1000 til 1800, en vurdering af den vældige kapitaleksport, der i århundreder som en kontinuerlig strøm fra vest til øst udlignede Vesteuropas importoverskud i handelen med Østeuropa og Asien.

Her er lange linier, men som *Niels Steensgaard* anfører om interessen for den oversøiske historie i de sidste 20-30 år, bundet sammen af ønsket om at tilføje den ikke-europæiske dimension til det traditionelle eurocentriske billede. Det er helt i tråd hermed, at *Benedicte Hjejle* i sit bidrag til festskriftet afdækker Kiplings Mowglihistorier som en parabel om det britisk-indiske samfund efter Sepoyoprøret og inden imperiets opløsning og præsenterer forfatteren i overgangszonen mellem den indiske forestillingsverden, han var opdraget i, og den engelske imperialisme, han i udpræget grad blev talsmand for.

Hans Kryger Larsen

Strejflys over Danmarks bygningskultur. Festskrift til HARALD LANGBERG. Kbh., Nationalmuseet, 1979. 308 sider.

Blandede festskrifter er altid et problem for en anmelder. Da det er umuligt at gå ind på de ofte talrige, og ofte spredte bidrag, nøjes man som regel med at angive titlerne på de enkelte afhandlinger – og tilføjer måske så, for 117. gang, hvor vanskelig en opgave det er at sige noget sammenfattende . . . Her er der tale om 16 afhandlinger til lederen af Nationalmuseets 2. afdeling, Harald Langberg; titlen på festskriftet spiller selvsagt på Langbergs hovedværk, *Danmarks bygningskultur* fra 1955. Bidragerne er alle ansat ved Langbergs afdeling eller ved *Danmarks kirker*, og det giver faktisk de (overvejende arkitekturhistoriske) bidrag et ikke ubetydeligt enhedspræg. Fælles for dem er den velskrevne soliditet, og når jeg her indskrænker mig til at nævne fem af dem, ligger der ingen relativ kvalitetsvurdering bag, snarere anmelderens subjektive interesser: Ebbe Nyborg: »Enkeltmænd og fællesskaber i organiseringen af det romanske sognekirkebyggeri« (37-64), Elna Møller: »Er moderen jævngammel med døtrene? Ribe domkirkes alder og betydning for jysk kirkebyggeri« (83-98), Niels Jørgen Poulsen: